

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 1Ps/8/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5619201192
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Podhorcová
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2020:5619201192.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Liptovský Mikuláš sudkyňou JUDr. Katarínou Podhorcovou vo veci starostlivosti o Y. Q., nar. XX. X. XXXX, bytom H. L. L. E. Š. A. N. Q., T. L., t. č. v Psychiatrickej liečebni v Sučanoch, ako osoby obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony, zastúpeného opatrovníkom Obcou Smrečany, so sídlom Smrečany 48, IČO: 00 315 753, a zastúpeného procesným opatrovníkom Domovom sociálnych služieb a špecializovaným zariadením Liptovský Hrádok, so sídlom Pod Lipami 105/16, Liptovský Hrádok, IČO: 00 647 764, v konaní o spôsobilosti na právne úkony Y. Q. a o návrhu opatrovníka na zmenu opatrovníka, za účasti účastníkov konania - Mesta Liptovský Hrádok a A. Q., nar. XX. X. XXXX, trvale bytom I. Č., a A. Q., nar. X. X. XXXX, trvale bytom I. I., prechodne bytom Q. XXXX/XX, Č., takto

rozhodol:

- I. Súd r u š í rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 9Ps/19/2014-71 zo dňa 30. 9. 2015.
- II. Súd o b m e d z u j e Y. Q., nar. XX. X. XXXX, v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je s p ô s o b i l ý nakladať so sumou peňažných prostriedkov prevyšujúcou 15,- eur týždenne alebo vecami v hodnote prevyšujúcej 15,- eur týždenne, nie je s p ô s o b i l ý uzatvárať dohody, zmluvy a preberať záväzky, ktorých hodnota prevyšuje 15,- eur týždenne, uzatvárať dohody, zmluvy a preberať záväzky, ku ktorým je podľa dohody zmluvných strán alebo zo zákona potrebná písomná forma.
- III. Súd o d v o l á v a Obec Smrečany, so sídlom Smrečany 48, IČO: 00 315 753, z funkcie opatrovníka Y. Q., do ktorej bol ustanovený uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 1Ps/8/2018-24 zo dňa 3. 10. 2018.
- IV. Súd u s t a n o v u j e Y. Q., nar. XX. X. XXXX, opatrovníka A. Q., nar. X. X. XXXX, trvale bytom I., okres Č., prechodne bytom Č., G. Q., Q. XXXX/XX.
- V. Opatrovník je p o v i n n ý Y. Q. zastupovať pri právnych úkonoch, ktorých hodnota prevyšuje 15,- eur týždenne, na ktoré Y. Q. nie je spôsobilý, spravovať jeho majetok v bežných veciach, a ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon schválený súdom.
- VI. Opatrovník je p o v i n n ý podávať súdu dvakrát ročne, vždy k 31. 1. a k 31. 7. príslušného kalendárneho roka správu o osobe obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony, Y. Q., správu o výkone funkcie opatrovníka a správu o nakladaní s majetkom Y. Q..
- VII. Súd u k l a d á doterajšiemu opatrovníkovi, Obci Smrečany, aby najneskôr do 6 týždňov po skončení výkonu funkcie opatrovníka predložil súdu záverečný účet zo správy majetku Y. Q..
- VIII. Listinu o ustanovení opatrovníka je Obec Smrečany p o v i n n á vrátiť do 15 dní od skončenia výkonu funkcie opatrovníka.
- IX. Trovy dôkazov platí štát.

X. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ō v o d n e n i e :

1. Dňa 23. 4. 2019 podal terajší opatrovník Y. Q., Obec Smrečany, návrh na zrušenie rozsudku č. k. 9Ps/19/2014-71 zo dňa 30. 9. 2015, ktorým Okresný súd Liptovský Mikuláš pozbavil menovaného spôsobilosti na právne úkony. V odôvodnení svojho návrhu uviedol opatrovník, že Y. Q. je už niekoľko rokov presúvaný z jedného zariadenia do druhého, v skutočnosti sa v nich zdržiava len krátko. Neustále z nich uniká, nie je spokojný. Obťažuje občanov, žiada cigarety, sladkosti, peniaze, dokonca obťažuje maloleté deti v obci. Za získané peniaze uniká do mesta Liptovský Mikuláš a do rôznych miest na Slovensku, dokonca i do Viedne. Všade ho odchytiť v nočných hodinách policajti a dovezú ho osobne alebo umiestia do nemocnice. Riaditeľ ústavu v Rakúsku s ošetrovateľom, naposledy aj s tlmočníkom, bol nútený ho osobne dovieť naspäť do domova sociálnych služieb, z ktorého okamžite, na druhý, tretí deň utečie. Ak ho chcú usmerniť sociálni pracovníci, fyzicky ich napáda a poškodzuje majetok DSS. Dopúšťa sa trestných činov a nemôže byť za to stíhaný. Súd určil, že opatrovník je povinný o Y. Q. sa riadne starať. Obec v zastúpení starostom vyhlasuje, že nie je schopná sa o pána Y. Q. riadne starať. Je neprijateľné, aby starosta obce bol niekoľkokrát týždenne oslovovaný vo večerných hodinách políciou, aby sa staral o prepravu neprispôsobivého občana z ktoréhokoľvek kúta Slovenskej republiky, či Európy. V obci Smrečany nemá trvalý pobyt. Miesto jeho trvalého pobytu je N. Q.. Obec nie je schopná korigovať jeho správanie, zároveň mu nemôže nijako obmedziť slobodu jeho pohybu. Taktiež nie je v jej možnostiach vynakladať nemalé finančné prostriedky na jeho prepravu z výletov po Európe. Podľa zástupcu opatrovníka, starostu obce, Y. Q. uskutočňuje svoje výlety cieľavedome. Využíva, že je mu mimo zariadenia „lepšie“, v nemocniciach i na ulici si vyžobí cigarety, peniaze i oblečenie. Z obsahu pohovorov s lekármi vyplýva, že Y. Q. nie je psychiatrický pacient, má len nezvládnuteľné správanie. Pre neho by bolo lepšie, ak by bol umiestnený v chránenom, uzavretom zariadení. Súčasťou podaného návrhu boli i záznamy o správaní Y. Q. za obdobie d 3. 10. 2018 do 24. 4. 2019, so znakmi neprispôsobivosti a porušenia pravidiel zariadení, v ktorých sa nachádzal.

2. Dňa 3. 6. 2019 vzal opatrovník späť svoj podnet označený ako návrh na nariadenie predbežného opatrenia umiestnením Y. Q. v uzavretom zariadení, ktorý súd posúdil ako návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Súd konanie o tomto návrhu opatrovníka zastavil uznesením zo dňa 5. 8. 2019.

3. V súlade s ust. § 240 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku a ô§ 71 ods. 2 Civilného sporového poriadku, súd ustanovil Y. Q. za procesného opatrovníka Domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie Liptovský Hrádok. Funkciou procesného opatrovníka je konať so záujmami osoby, o spôsobilosti ktorej sa v konaní rozhoduje, a táto funkcia trvá do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

4. Vzhľadom ku potrebe zodpovedať otázky týkajúce sa duševného stavu Y. Q., t. j. so zameraním sa na otázky, či u Y. Q. došlo ku zlepšeniu zdravotného stavu a do akej miery je možné navrátenie spôsobilosti na právne úkony, resp. jej obmedzenie, súd v konaní ustanovil znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, MUDr. N. N., s miestom výkonu činnosti Š. X, V..

5. Z obsahu zistení a záverov znaleckého posudku znalca MUDr. N. N. vyplýva, že v čase vyšetrenia bol hospitalizovaný v psychiatrickej liečebni Sučany, kde mal nariadenú ústavnú liečbu rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 3T/95/2019 zo dňa 28. 10. 2019, ktorým bol uznaný za vinného zo spáchania prečinu porušovania domovej slobody, prečinu neoprávneného používania cudzej veci. Súd od potrestania Y. Q. upustil a uložil mu ústavné ochranné psychiatrické liečenie. V psychiatrickej liečebni Sučany bol hospitalizovaný od 28. 10. 2019. Pri prijatí mu bola určená diagnóza F 71.1 - stredne ťažká duševná zaostalosť s významnou poruchou správania. V dekurze počas hospitalizácie je zaznamenané konfliktné správanie, pacientom kradne jedlo, fajčí na chodbe, vyvoláva konflikty. Má zmeny nálad aj niekoľkokrát v priebehu dňa, býva nezvládnuteľný v tej miere, že je nutné použiť fyzické obmedzenia. Od 2. 7. 2019 do 28. 10. 2019 bol v Ústave na výkon väzby v Žiline. Pri vlastnom vyšetrení spolupracovať v celku ochotne, je pozitívne naladený, pokojný (i keď ešte pred dvomi dňami musel byť fixovaný remeňmi). Je sedovaný farmakami a trochu dizertický. Odpovedá priliehavo, je zdieľny a prichylný, pýta si sladkosti. Je smutný, že ho nebol nikto z rodiny pozrieť. Je orientovaný, vie približne dátum, ročné obdobie, vie meno súčasnej prezidentky. Pomerne

rýchlo sa unaví, stráca koncentráciu, ale dá sa motivovať počítačovými hrami. Vie si otvoriť internetový prehliadač, ale nerozumie, že počítač potrebuje byť pripojený na sieť. Reč má v celku vybudovanú, ale verbálny prejav je na úrovni dieťaťa. Abstraktným pojmom nerozumie, nevie vysvetliť význam príslovia. Vie napísať svoje meno, aj krátke vety. Písmo je kostrbaté a gramatické. Číta pomaly po jednotlivých písmenách, náročnejším textom by neporozumel. Grafomotorický prejav má zaostálny, primitívny, s malým množstvom detailov. Má slabé matematické schopnosti. Pozná pojem čísla, ale spoľahlivo vykoná iba jednoduché operácie s jednocifernými číslami, dvojciferné čísla nevie sčítať, ani odčítať, násobilku neovláda dostatočne. Peniaze pozná, t. j., vie ich pomenovať, ale ich hodnotu si uvedomuje iba chabo, ak príde na vyššie čísla, stráca predstavu o ich množstve a ich hodnote. Napr. vie, že dostáva 480,- eur, ale neuvedomuje si, aké má výdavky, nevie, čo to číslo v skutočnosti znamená. Vie, že cigarety stoja 3,40, ale nevie si vypočítať, ani odhadnúť, koľko cigariet by si mohol kúpiť za celý dôchodok, pritom je presvedčený, že by dokázal s peniazmi hospodáriť. K svojim hendikepom je nekritický, ako aj k svojmu vlastnému správaniu a jeho možným dôsledkom. Znalec v závere znaleckého posudku zhrnul, že Y. Q. trpí mentálnou retardáciou na rozhraní ľahkej a stredne ťažkej mentálnej retardácie. Mentálna zaostalosť je u neho spojená s poruchami regulácie, emócie a správania. Liečebné opatrenia majú malý efekt (poruchy správania sú popisované aj po viac ako jednomesačnej hospitalizácii v Sučanoch). Jeho stav nie je zlepšený a neumožňuje prinavrátanie spôsobilosti na právne úkony. Tento stav je trvalý, najmä v zmysle mentálnej zaostalosti. Časom sa môžu zmierniť poruchy správania, ale nie je pravdepodobné, že by bol schopný v budúcnosti samostatného života. Jeho vôľové vlastnosti sú na úrovni 9 - 10 ročného dieťaťa. Nevie svoju vôľu vyjadriť tak, aby bola v súlade s jeho možnosťami a potrebami, neuvedomuje si svoje obmedzenia. Z mentálnej retardácie Y. Q. vyplýva, že je ľahko ovplyvniteľný inými osobami a je ľahko manipulovateľný. Je orientovaný v čase, vie koľko má rokov, aký je dátum, ročné obdobie. Napriek tomu nedokáže pri svojom mentálnom deficite realisticky plánovať budúcnosť (pojmu nerozumie). Preukazuje výrazný hendikep v schopnosti porozumieť požiadavkám svojho okolia, schopnosť regulovať vlastné správanie, predvídať jeho dopady na okolie, aj na neho samého, je u neho výrazne obmedzená. Rozumie reči, ale iba na úrovni svojho mentálneho veku (cca 9 - 10 rokov). Nerozumie zložitejším vyjadreniam, ani abstraktnejším pojmom. Môže reagovať neprimerane, a nemusí si byť vedomý, že niečomu neporozumel. Vie napísať svoje meno, dokáže písať jednotlivé slová a krátke vety, so slabou znalosťou gramatiky. Vie čítať, ale bez hlbšieho porozumenia obsahu. Dlhší a zložitejší text (napr. zmluvu) by nedokázal pochopiť. Uvedomuje si pojem čísla, vie sčítať a odčítať jednociferné čísla, dvojciferné s chybami, násobiť a deliť vie slabo a s chybami, vo vyšších číslach (napr. 100, 1.000) sa nevie orientovať. Matematické schopnosti má slabé (pomáha si prstami). Číta pomaly, ťažkopádne, je schopný porozumieť iba veľmi jednoduchému textu. Nerozumie zložitejším textom a nedokáže na ne primerane reagovať. Rozumie významu peňazí, t. j., že si za ne kupuje veci, vie koľko stoja veci, ktoré si obvykle kupoval (napr. cigarety). Má však slabé matematické schopnosti, chýba mu predstava o vysokých číslach, nedokázal by samostatne hospodáriť s finančnými prostriedkami. Dokáže sa orientovať iba v malých číslach, jeho schopnosť hospodáriť s peniazmi je obmedzená, bolo by možné, aby disponoval malou sumou, podľa znalca 2,- eurá denne.

6. Na pojednávaní dňa 31. 10. 2020 zástupca opatrovníka uviedol, že trvajú na návrhu, aby bolo prehodnotené doterajšie pozbavenie spôsobilosti na právne úkony Y. Q.Á., pretože dôvody pretrvávajú. Ak menovaný dokáže cestovať aj v cudzích krajinách, ak si dokáže sám vybaviť občiansky preukaz, zriadiť si svoj účet, je spôsobilý na právne úkony. Trvajú tiež na tom, že navrhujú zmenu opatrovníka, pretože nie je v kapacitách obecného úradu Y. Q. zastupovať, pretože sa stáva, že je potrebné mu venovať pozornosť niekedy každý týždeň, niekedy každý druhý deň. Starostovi volávajú polícia, že Y. Q. sa nachádza v Liptovskom Mikuláši alebo napr. v Banskej Bystrici. Telefonujú aj o polnoci, že treba po neho prísť, pretože sa potuluje po meste. Domnieva sa, že Mesto Liptovský Hrádok, kde má Y. Q. trvalé bydlisko, má dostatočné kapacity a dostatočné personálne obsadenie, aby túto funkciu vo vzťahu k nemu mohlo vykonávať.

7. Znalec prítomný na pojednávaní po zákonom poučení zotrval na svojich zisteniach a záveroch. Zo psychiatrického hľadiska neprichádza do úvahy, že by mohlo nastať taká zmena stavu, že by bol úplne spôsobilý na právne úkony. Je ovplyvniteľný inými osobami, čo sa môže prejavovať tým, že by si mohol, na základe ovplyvnenia inou osobou, napr. zobrať nejakú pôžičku. Miera vedomia je výrazne obmedzená, čo sa týka hospodárenia s finančnými prostriedkami, nevie ani matematicky spočítať sumy a príklad, nevie si vypočítať ani úrok. Svoj hendikep si neuvedomuje. Pokiaľ by nastala určitá variácia alebo zmena, pokiaľ ide o disponovanie finančnou hotovosťou, vždy by sa to pohybovalo len na úrovni akéhosi vreckového. Za bežných okolností, v prípade, ak človek niečomu nerozumie, zavolá si niekoho

na pomoc, ale pán Q. si to neuvedomuje. K uvedenému zástupkyňa Domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia Liptovský Hrádok Y. A. Š. uviedla, že Y. Q. v zásade nikdy nemusel hospodáriť s finančnými prostriedkami, ale pokiaľ ide napr. o cestovanie, plne si uvedomuje, že niekde ide. Opustiť zariadenie za účelom nejakej cesty, bezcieľne, jedine s cieľom, že si niečo zadováži, napr. odcudzí, alebo potrebuje slobodu, chce sa cítiť slobodne. Od detstva prechádza rôznymi zariadeniami a je ťažké povedať, do akej miery by bol spôsobilý sám fungovať.

8. Zástupca opatrovníka, starosta obce, uviedol, že i v prípade, ak Y. Q. dohovoria a on ich počuje, za hodinu však urobí presne to isté. Nedokáže si uvedomiť, že nejakým svojim činom robí zle. Napr., chce sa, akoby, voľne po dedine pohybovať, a keď mu to dovoľia, urobí rovnako zle to isté. Vždy sa prizná, ale aj tak to zopakuje. Niekedy si pamätá, keď sa pokúsi o nejakú krádež, prizná sa, že chcel ukradnúť bicykel, opíše miesto i reakciu ľudí, vždy si pamätá, čo urobil, v tomto smere má pamäť dobrú. Neuvedomuje si však, čo môže urobiť. Nevedia sa vyjadriť, či si uvedomuje, že robí niečo zlé. Pre nich je nepochopiteľné, ako si sám môže vybaviť svoj osobný doklad. Napr. v Nových Zámkoch si vybavil občiansky preukaz, a zároveň v Nových Zámkoch si ihneď vybavil aj účet v banke. Nevedia vylúčiť, že pri takýchto úkonoch ho naviedla iná osoba tak, ako to uvádzal i znalec v znaleckom posudku. Nie je známe, akým spôsobom si niektoré veci Y. Q. dokázal vybaviť. Dva týždne po tom, ako si vybavil občiansky preukaz, sa pohyboval po Slovensku, vybavil si dopravnú kartu na autobus. Nevedia, či to urobil sám, alebo za pomoci niekoho iného. Dopravná karta sa nabíja tak, že je potrebné zaplatiť minimálne 5,- eur. Zástupkyňa sociálneho zariadenia sa vyjadrila, že Y. Q. nikdy nemal k dispozícii akúkoľvek finančnú hotovosť, vždy mu peniaze spravoval opatrovník. I zástupkyňa psychiatrickej liečebne, sprevádzajúca Y. Q. na pojednávaní, potvrdila, že by nebol schopný disponovať peniazmi a vybaviť si veci, o ktorých bolo hovorené. V súčasnosti je hospitalizovaný na uzavretom oddelení, za prítomnosti ich pracovníkov. K uvádzaným prednesom znalec uviedol, že zotráva na svojich záveroch. Vo vzťahu k Y. Q. boli robené viaceré znalecké posudky, vyčíslená bola miera jeho intelektu, z ktorej vyplýva, že nie je schopný samostatnej existencie tak, že by fungoval niekde bez pomoci. Zdá sa mu ako veľmi málo pravdepodobné, že by si dokázal vybaviť občiansky preukaz a účet. Pri úvahách o motivácii si myslí, že ho niekto mohol naviesť, aby si zobral nejakú pôžičku. On má nejaký príjem, dôchodok, predpokladá, že mu chodí na nejaký účet, preto je otázkou, na čo by mu bol ďalší účet. Vie si predstaviť, že by si za pomoci niekoho iného tieto veci dokázal vybaviť, ale silne pochybuje, že by sa sám dokázal zorientovať v nejakých písomnostiach, inštrukciách, dotazníkoch. Nedokázal by pochopiť pokyny, ktoré bývajú napísané na úradných listinách, číta slabo, neprichádza do úvahy ani čítanie s porozumením, navyše ešte i v úradnom štýle.

9. Na pojednávaní prítomný Y. Q. bol primerane, v súlade so zákonom, poučený o jeho právach podľa ust. § 231 a nasl. Civilného mimosporového poriadku. Vyjadril sa, že nežiada, aby bol v konaní prítomný nejaký jeho dôverník, stačí mu, keď je na pojednávaní starosta, zástupkyňa domova sociálnych služieb a pani R. zo psychiatrickej liečebne. Na otázky sudkyne sa vyjadril, že sa cíti dobre, môže byť prítomný na pojednávaní. Rovnako môžu byť prítomní na pojednávaní i všetci ostatní, keď sa budú spolu rozprávať. Nechce sa vyjadrovať ku znaleckému posudku, vôbec sa nechce vyjadrovať ku jeho obsahu. Na otázku sudkyne, či rozumie obsahu znaleckého posudku a vyjadreniu znalca na pojednávaní, krútil hlavou. Ďalej uviedol, že občiansky preukaz si vybavoval sám, bolo to v Bratislave (pozn.: slovný prejav je pomalý, žmúri oči). Občiansky preukaz si vybavil v Nových Zámkoch a pôžičku si bral v Bratislave. Na otázku sudkyne uviedol, že nevie, čo uvádzal na úradoch. V banke sa ho pýtali, kde pracoval. Nepamätá si, čo povedal. Nežiadali od neho potvrdenie o príjme. Nevie povedať, na aký účel potreboval pôžičku. Nepamätá si, čo urobil s peniazmi, kúpil si nejaký tovar. K uvedenému zástupca opatrovníka ozrejmil, že podľa jeho informácií, niekedy v banke, v záujme získania klienta, poskytnú 50,- eur za to, že si klient zriadi účet. Y. Q. sa vyjadril, že si nepamätá, koľko peňazí vtedy dostal. Podľa neho to bolo asi v roku 2021. Jeho sestra je v Nemecku, mama už nežije, brat nežije. Sestra mu telefonuje. Brat bol za ním na návšteve, keď bol v Liptovskom Mikuláši v Edene. Bola s ním i sestra. Nepamätá si, kedy to bolo. Brat býva v Žiline, píše si s ním na facebooku, volá sa A. Q.. Zástupkyňa domova sociálnych služieb uviedla, že za obdobie, ako bol Y. Q. umiestnený v ich zariadení, navštíviť ho nebol nikto. Oni sa pokúšali skontaktovať s jeho sestrou žijúcou v Nemecku, avšak nepodarilo sa im to. Preverovala informáciu, či má A. Q. účet na facebooku, avšak zistila, že nemá. Keď to povedala Y. Q., nereagoval na to.

10. V záujme zistenia okruhu blízkych osôb, ktorí by prichádzali do úvahy ako osoby vykonávajúce funkciu opatrovníka Y. Q., súd, na základe získaných informácií, následne dané možnosti preveroval. Vypátraný bol pobyt otca a brata Y. Q., ktorí boli pribratí do konania ako účastníci konania, rovnako

ako Mesto Liptovský Hrádok. Dňa 5. 10. 2020, t. j. bezprostredne pred pojednávaním, oznámilo Mesto Liptovský Hrádok, že s funkciou opatrovníka Y. Q. nesúhlasí. Na pojednávaní dňa 6. 10. 2020 zástupkyňa Mesta Liptovský Hrádok potvrdila nesúhlas mesta s výkonom funkcie opatrovníka Y. Q. s odôvodnením, že domov sociálnych služieb zrušil trvalý pobyt Y. Q. v meste Liptovský Hrádok, Y. Q. sa v ich meste nezdržiava. Mesto Liptovský Hrádok pozná pomery Y. Q., už v minulosti vykonával funkciu jeho opatrovníka. Navrhli osloviť vo veci príbuzných Y. Q. a na zváženie dávajú ustanovenie opatrovníka Mesto Sučany, kde sa Y. Q. zdržiava. K uvedenému podnetu pracovníčka Psychiatrickej liečebne Sučany uviedla, že pobyt Y. Q. v ich zariadení mal už byť ukončený. V súčasnosti vykonáva ústavné psychiatrické liečenie v ich zariadení na základe súdneho rozhodnutia v trestnej veci.

11. Na pojednávaní dňa 1. 12. 2020 boli prítomní opatrovník, Obec Smrečany, zastúpená starostom obce K. N. Q., a príbratí účastníci konania - otec Y. Q., A. Q. a jeho brat A. Q.. Domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie Liptovský Hrádok, Y. Q., i Mesto Liptovský Hrádok neboli prítomní na pojednávaní, dôvody ospravedlnenia všetkých súd akceptoval. Mesto Liptovský Hrádok v písomnom podaní zo dňa 1. 10. 2020 poukázalo na pracovnú zaneprázdnenosť, opätovne vyjadrilo nesúhlas s výkonom funkcie opatrovníka s poukazom, že Mesto Liptovský Hrádok vykonáva funkciu opatrovníka klientom CSS Eden Liptovský Hrádok a občanom mesta Liptovský Hrádok a obce Liptovská Porúbka. Y. Q. sa nedostavil na pojednávanie z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie (Covid-19) v zariadení, keď ošetrojúci lekár MUDr. Y. L. neodporúčal jeho účasť na pojednávaní, pričom tlmočený bol súhlas Y. Q. s vykonaním pojednávania v jeho neprítomnosti. Domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie Liptovský Hrádok žiadal ospravedlniť svoju neprítomnosť na pojednávaní z dôvodu protipandemických opatrení. Súčasne vyslovil súhlas s rozhodovaním vo veci spôsobilosti na právne úkony Y. Q. a vo veci zmeny opatrovníka podľa úvahy súdu.

12. Na pojednávaní dňa 1. 12. 2020 otec Y. Q., A. Q., po zákonom poučení uviedol, že mu boli doručené všetky písomnosti, vie, čo je predmetom konania. On nemá možnosť postarať sa o syna, nemá stále bydlisko, chodí do práce, kde má práve príležitosť, nemá stály pracovný pomer. Pracoval v Čadci na diaľnici, pracuje, keď ho zavolajú. Nemá záujem o výkon funkcie opatrovníka synovi. Nebýva s ním kontakte, naposledy s ním bol osobne pred šiestimi rokmi.

13. Brat Y. Q., A. Q., po zákonom poučení uviedol, že mu starostom obce boli dostatočne vysvetlené povinnosti spojené s výkonom funkcie opatrovníka. Rovnaké poučenie mu poskytla i konajúca sudkyňa. Vyjadril sa, že má dve maloleté deti, nie je možné, aby brat býval u neho v domácnosti. Berie na vedomie, že brat je umiestnený v domove sociálnych služieb a aktuálne v psychiatrickej liečebni. Bol s ním naposledy asi pred šiestimi rokmi. V podstate neboli spolu odvtedy, ako ich prepustili z detského domova. Po objasnení zástupcu opatrovníka o okolnostiach súvisiacich so starostlivosťou o Y. Q. a po jeho výzve A. Q., aby sa rozhodol slobodne, či chce vykonávať funkciu opatrovníka, A. Q. s výkonom tejto funkcie vyjadril súhlas. Vyjadril sa, že ide o jeho brata a v záujme toho, aby sa odľahčilo starostovi obce, takéto riziko prijme, súhlasí teda s výkonom funkcie opatrovníka jeho bratovi. Uviedol tiež, že ich sestra H. H. žije v Nemecku. On s ňou komunikoval aj o otázkach súvisiacich s bratom Y.. Hovorili tiež o výkone funkcie opatrovníka. Sestra predpokladá, že vzhľadom k vzdialenosti nie je možné, aby túto funkciu vykonávala ona, o problematike vie. Ona sa o brata vždy zaujímal, aj pátrala po ňom, a nemyslí si, že by bol problém, ak by to bolo potrebné, aby mu bola nápomocná pri výkone funkcie opatrovníka.

14. Okrem výsluchu znalca na pojednávaní, Y. Q., jeho brata a otca, ako aj oboznámenia sa so stanoviskom Mesta Liptovský Hrádok a DSS a ŠZ Liptovský Hrádok, súd vykonal dokazovanie oboznámením s obsahom spisu. Z výsledku lustrácie v registri obyvateľov SR mal súd preukázané trvalé bydlisko otca Y. Q., A. Q., v meste Čadca. Trvalé bydlisko sestry Y. Q., H. H., rod. Q., je evidované v Meste Žilina, avšak na základe vykonaného dokazovania bolo preukázané, že táto nežije na Slovensku. Trvalý pobyt brata Y. Q., A. Q., je v Obci Oščadnica, prechodný pobyt v Y. Č., G.. Q. XXXX/XX. Trvalý pobyt Y. Q. je evidovaný v obci Liptovský Hrádok.

15. Z výsledku lustrácie v evidencii zamestnávateľov Sociálnej poisťovne vyplýva, že otec Y. Q.V., A. Q., bol naposledy zamestnaný na základe dohody o vykonaní práce u zamestnávateľa Y. F. - Y.. Zamestnávateľom brata A. Q. je spoločnosť L. M., E..s., od 13. 5. 2015. U H. H., rod. Q., nie je evidovaný v systéme Sociálnej poisťovne žiadny zamestnávateľ na území Slovenskej republiky. Menovaná na Slovensku nie je evidovaná ako poberateľka dávok dôchodkového, nemocenského, úrazového poistenia a poistenia v nezamestnanosti.

16. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

17. Podľa § 231 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o

- a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

18. Podľa § 239 CMP, ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

19. Podľa § 240 ods. 3 CMP rozhodnutie vo veci samej súd okrem zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka doručí aj osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby jej súd doručoval všetky písomnosti v konaní.

20. Podľa § 241 ods. 1 CMP súd poučí osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, o jej procesných právach a povinnostiach, najmä o práve zvoliť si zástupcu.

21. Podľa § 241 ods. 2 CMP poučenie podľa odseku 1 súd uskutoční spôsobom, ktorý zohľadňuje zdravotný stav osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná.

22. Podľa § 242 CMP osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník, ktorý nie je jej zástupcom. O tejto možnosti ju súd poučí.

23. Podľa § 243 ods. 1 CMP súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

24. Podľa § 243 ods. 2 CMP súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhliadne.

25. Podľa § 61 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

26. Podľa § 67 CSP každý môže pred súdom samostatne konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony.

27. Po vykonaní dokazovania zástupca opatrovníka v záverečnom návrhu navrhol súdu prehodnotenie úrovne spôsobilosti na právne úkony Y. Q., a pokiaľ ide o výkon funkcie opatrovníka, navrhuje, aby bol výkonom tejto funkcie poverený brat Y. Q.Á., pán A. Q.. Súčasne navrhol, aby Obec Smrečany bola z funkcie opatrovníka odvolaná. Brat Y. Q., A. Q., v záverečnom návrhu vyjadril súhlas s výkonom funkcie opatrovníka svojmu bratovi. Pokiaľ ide o jeho spôsobilosť na právne úkony, rozhodovanie ponecháva na úvahe súdu. Otec Y. Q., A. Q., v záverečnom návrhu nič neuviedol.

28. Podľa súčasnej právnej úpravy, danej o. i. Civilným mimosporovým poriadkom, je vylúčené rozhodovanie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony možno na základe ľudskoprávných štandardov kvalifikovať ako protiprávny úkon. V súlade i s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva teda úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony nie je možné. Najprísnejším riešením pri osobách, ktoré trpia duševnou poruchou, môže byť len obmedzenie spôsobilosti na právne úkony súdom, pričom súd vymedzí v rozsudku rozsah právnych úkonov, v akom spôsobilosť na právne úkony obmedzil. Rozhodovanie o spôsobilosti na právne úkony je rozhodovaním o najcitlivejšej otázke existencie človeka a obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony je závažným zásahom do prirodzených práv človeka (čl. 5, 10 Listiny základných práv a slobôd, čl. 14, 19 Ústavy Slovenskej republiky). Pri uplatňovaní prípadného zásahu do základných ľudských práv a

slobôd, teda aj ich obmedzenia, musí byť zachovaná podstata a zmysel obmedzenia, ktoré nesmie byť zneužívané iným účelom, než pre ktorý boli stanovené. Súd sa v konaní vždy musí zaoberať aj tým, či neprichádzajú do úvahy menej radikálne zásahy do integrity fyzickej osoby, než navrhované, rešpektujúc primárny cieľ, a to sledovať záujem dotknutej osoby, a až následne záujem verejných či tretích osôb. Je vylúčené, aby bol preferovaný verejný záujem a záujem tretích osôb pred záujmom dotknutej osoby.

29. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania, hodnotiac dôkazy jednotlivo, ako aj v ich vzájomných súvislostiach, súd považoval za jednoznačne a bez pochybností preukázané, že Y. Q. trpí duševnou poruchou, ktorá má trvalý charakter, podľa vyjadrenia znalca bez novej zmeny stavu, do úvahy prichádza zmiernenie porúch správania, avšak nie je pravdepodobné, že by Y. Q. bol schopný niekedy v budúcnosti samostatného života. S poukazom na mieru postihnutia v rámci duševnej poruchy Y. Q., vychádzajúc zo zistení a záverov znalca, taktiež jeho hodnotenia schopnosti Y. Q. nakladať s peňažnými prostriedkami, súd rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony Y. Q. v intenciách enunciatu tohto rozsudku, zároveň konštatujúc, že Y. Q. je odkázaný na starostlivosť s dohľadom, v tzv. chránených podmienkach, čo v súčasnosti je zabezpečované v psychiatrickej liečebni a kmeňovom zariadení DSS a ŠZ Liptovský Hrádok. Y. Q. je ľahko ovplyvniteľný inými osobami, je ľahko manipulovateľný, jeho schopnosť hospodáriť s peniazmi je obmedzená, dokáže sa orientovať iba v malých číslach, podľa znalca, v sumách po 2,- eurá denne. Nie je pravdepodobné, že by bol schopný samostatného života, jeho stav oproti obdobiu, kedy bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony nie je zlepšený. Jeho schopnosť regulovať vlastné správanie, predvídať jeho dopady na okolie, aj na neho samého, je výrazne obmedzená. Nevie svoju vôľu vyjadriť tak, aby bola v súlade s jeho možnosťami a potrebami, nevedomuje si svoje obmedzenia. Pri svojom mentálnom deficite nedokáže realisticky plánovať budúcnosť.

30. Vzhľadom k neprípustnosti úplného pozbavenia spôsobilosti na právne úkony človeka, v zmysle ľudskoprávných štandardov, súd pri prehodnocovaní stavu Y. Q. v otázke spôsobilosti na právne úkony, rozhodol o zrušení rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. I. 9Ps/19/2014-71 zo dňa 30. 9. 2015, poukazujúc súčasne na platnú právnu úpravu a ustálenú judikatúru, majúci stále na zreteli, že rozhodovanie o spôsobilosti na právne úkony je závažným zásahom do prirodzených práv človeka, pričom považuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony Y. Q. v rozsahu uvedenom vo výroku rozsudku za rozhodnutie, ktoré zodpovedá zásadnému legitímnemu cieľu, a tým je ochrana jeho záujmov, a to v rozsahu nevyhnutnom na zachovanie jeho prirodzených ľudských práv, taktiež z hľadiska jeho ochrany pred nežiaducim zásahom iných osôb a záujmov. Cieľ ochrany práv Y. Q. je napĺňaný i ustanovením opatrovníka v osobe jeho brata pána A. Q., ktorý má oprávnenie zastupovať svojho brata v rozsahu, ktorý striktné vyplýva z výroku rozsudku, pričom v rámci zastupovania, spravovania majetku a zastupovania pri právnych úkonoch súd zdôrazňuje, že v prípade, ak by nešlo o bežnú vec, musí byť právny úkon schválený súdom. Výkon funkcie opatrovníka podlieha súdnej kontrole, a v tej súvislosti súd vymedzil A. Q. povinnosť predkladať súdu dvakrát ročne, vždy k 31. 1. a k 31. 7. príslušného kalendárneho roka, správu o Y. Q., ako osobe obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony, správu o výkone funkcie opatrovníka a správu o nakladaní s jeho majetkom. Súčasne súd uložil doterajšiemu opatrovníkovi, Obci Smrečany, ktorého z funkcie opatrovníka odvolal, aby najneskôr do 6 týždňov po skončení výkonu funkcie opatrovníka predložil súdu záverečný účet zo správy majetku Y. Q.. Listinu o ustanovení opatrovníka je Obec Smrečany povinná vrátiť do 15 dní od skončenia výkonu funkcie opatrovníka.

31. O trovách konania súd rozhodol v súlade s ust. § 52 Civilného mimosporového poriadku, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

32. Podľa § 251 ods. 1 CMP súd súčasne rozhodol, že trovy dôkazov platí štát, pričom ide najmä o trovy súvisiace s ustanovením a vypočutím znalca v konaní.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia v štyroch rovnopisoch na Okresnom súde Liptovský Mikuláš. Odvolanie môže podať účastník, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané. O odvolaní rozhodne Krajský súd v Žiline.

Popri všeobecných náležitostiach je potrebné v odvolaní uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav vecí.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.